

Onder d'n Kroezeboom

Kwartaaluitgave van de Historische Vereniging Old Reurle

Jaargang 2009, nr. 4 (december 2009)

Van de voorzitter

De herfst is ingetreden en de winter staat voor de deur. Dat betekent elke maand een thema-avond van onze Historische Vereniging 'Old Reurle'. Jannie Schepers en Ina Hummelink hebben voor dit seizoen een zeer gevarieerd programma kunnen samenstellen naar de wens van de enquête welke wij begin dit jaar hebben gehouden. We zijn begonnen op 14 oktober en waren toen te gast bij De Bundeling. Arjen van Gijssel en Erik Jan Holleman beten het spits af met een geweldige lezing over het tot stand komen van hun boek 'Jonker Joost & de legende van de Kattenbelt'. Dit boek zal nog voor de kerstdagen uitgegeven worden en als u een passend cadeau zoekt dan kunt u het boek bij Old Reurle bestellen. Arjen en Erik nogmaals bedankt voor de mooie avond.

Als U dit leest is de heer Jan Berends uit Doetinchem al met ons door het Teutoburgerwald en Baumberge geweest en staat Hendrik Weenink uit Barchem op het punt ons een prachtige avond te bezorgen in de geheel vernieuwde Sprankel. Was tot voor kort 'de Luifel' onze thuishaven, op dit moment zijn wij 'zwevende' en zullen op korte termijn overleggen en beslissen waar in 2010 onze thema-avonden gehouden zullen worden. Wij zullen u vroegtijdig via het Contact op de hoogte houden.

Het archief van onze vereniging is tijdelijk boven het kantoor van Univé gevestigd waar wij bijzonder gelukkig mee zijn. Maar aan alles komt een eind en zo gaat het ook met onze beschikbare ruimte. Zodra Univé het pand aan de Stationsstraat heeft verkocht zitten wij zonder onderkomen voor ons en uw archief. Dus weet iemand een

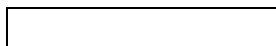
geschikte ruimte of op zolder of in de kelder, laat het ons weten. Dit probleem zou allang opgelost zijn als de gemeente en Stichting Twickel tot een akkoord waren gekomen om het kasteel niet verder te laten verloederen.

Onze website is inmiddels geheel vernieuwd door onze deskundige Jan Gotink. De site is onlangs uitgekozen door de Koninklijke Bibliotheek om deze in hun archief op te nemen. Jan nogmaals proficiat met deze erkenning.

Voor het scannen van de vele dia's welke in ons archief aanwezig zijn zoeken wij een enthousiasteling die ons daarmee wil helpen. Tevens zoeken wij een kopieer- en een snijapparaat, het liefst met vele mogelijkheden en een zo laag mogelijke prijs. Met ons tijdschrift 'Onder d'n Kroezeboom' gaat het goed. Bovendien zijn wij zeer verheugd dat mevrouw Willy Braakhekke bereid is gevonden om in de redactie haar steentje bij te dragen. Willy welkom namens het bestuur en veel succes. Het bestuur zal op de algemene ledenvergadering voorstellen om leden die ons tijdschrift per post ontvangen volgend jaar € 6,00 extra te laten betalen voor portokosten. Veel dank zijn wij verschuldigd aan onze adverteerders want zij maken het mogelijk om ons tijdschrift bij u op de mat te krijgen en andere activiteiten te kunnen uitvoeren. Graag vragen wij u om extra aandacht voor onze adverteerders.

Het bestuur van de Historische Vereniging 'Old Reurle' wenst u allen een hele fijne Kerst en een prettige jaarwisseling en vooral een gezond 2010 toe.

Uw voorzitter a.i.
Jaap Holtslag.

Oude werktuigen

Ook de afgelopen periode hebben diverse mensen oude werktuigen en gereedschappen geschonken aan ‘Old Reurle’, waarvoor onze hartelijke dank.

- Fam. H.Theunissen, Lijsterstraat 24, 7261 GC Ruurlo: kinderkakstoel.
- Fam. Liestro, Groenloseweg 42, 7261 RN Ruurlo: klompenmakersgereedschap van de voormalige klompen fabriek SWIFT te Ruurlo en een lijnzaadmolen.
- Fam. G.J Hanskamp, Strengendijk3/a, 7261 KM Ruurlo: meerdere landbouwwerktuigen en gereedschappen.
- NBvP.Vrouwen van Nu, Afdeling Ruurlo: Petroleum stel en een Snijbonen machientje.
- Fam. G.J.G. Halfman, Formerhoekweg 7, 7261 LX Ruurlo: melkrek.
- Fam. J.H. Dekker, Groenloseweg 27, 7261 RM Ruurlo: een paar originele klompen van klompenfabriek SWIFT te Ruurlo.
- Fam. D.H. Klein-Brinke, Kooiersdijk 2, 7261 RB Ruurlo: gierschepper.

Winterprogramma 2008-2009

9 december, 2009

Dhr. H. Weenink uit Barchem: diapresentatie onder de titel ‘Ach lieve tijd’.

De dia's zullen een beeld laten zien over hoe onze ouders en grootouders woonden en werkten, afgewisseld met korte verhalen, gedichten en liedjes. Aan de orde komt bijvoorbeeld ook de herkomst van bekende spreekwoorden. Dhr. Weenink is regelmatig te horen en te zien op de regionale radio en televisiezenders en verzorgt ook rondleidingen op de Lebbenbrugge.

13 januari 2010

Dhr. Ben Janssen uit Zevenaar: ‘Stenen voor brood’, causerie met lichtbeelden over de historie van de baksteenindustrie.

Niet alleen de rivierklei, ook de leemlagen onder de heidevelden in de Achterhoek waren uitermate geschikt voor het vervaardigen van bakstenen en dakpannen. In de 19e eeuw was er nagenoeg geen gemeente in Gelderland waar niet één of meer steenovens werden geëxploiteerd, veelal in de vorm van seizoenarbeid. Maar deze zo belangrijke bron van werkgelegenheid op het platteland was tevens een grote zorgfactor als gevolg van de veel voorkomende vrouwen- en kinderarbeid.

De lezingen vinden plaats bij de Sprankel (Domineesteeg) en de aanvang is telkens 20.00 uur.

Kopij

De sluitingsdatum betreffende kopij voor de eerstvolgende Onder d'n Kroezeboom is

1 februari 2009.

Voor de redactieadressen kunt u terecht in de colofon achterin dit blad.

De runderpest te Ruuro in 1768

Tegen ziekte stond de medische wetenschap in de achttiende eeuw nog praktisch machteloos. Dat gold voor de mens zelf, maar evenzeer voor zijn vee. Tegen ziektes als miltvuur, tongblaar en rotkreupel was letterlijk geen kruid gewassen en kon een welvarende boer in korte tijd letterlijk aan de bedelstaf brengen. Een beeld van de ellende wordt bijvoorbeeld geschetst door de gevreesde runder- of veepest waardoor Ruurlo in 1768 werd getroffen. Meer dan veertig boeren raakten daarbij vrijwel hun gehele veestapel kwijt, blijkt uit de akten.

Mark Slinkman¹

De runder- of veepest behoorde tot de meest gevreesde ziekten onder het vee. In 1713 bereikte de veepest ons land voor het eerst, na vanuit het gebied rond de Kaspische Zee langzaam maar zeker naar het westen te zijn opgerukt. Gelderland behoorde als grensprovincie uiteraard tot de eerst getroffen. Er was in onze provincie bovendien een continue aanvoer van grote aantallen Deense en Duitse ossen, die op de Gelderse landerijen een seizoen lang werden ‘vetgeweid’ voor ze verhandeld werden op de Hollandse markt². Daarnaast waren er de gewone veemarkten, waar runderen uit wijdverbreide gebieden van herkomst en bestemming elkaar besmetten konden.

De eerste pestgolf was omstreeks 1720 uitgewoed, na in vele streken tot driekwart en meer van de rundveestapel te hebben vernietigd³. In Hongarije brak de pest in 1740 andermaal uit. Tengevolge van de Oostenrijkse Successieoorlog trokken vanaf dat jaar door heel Europa de legers van de strijdende partijen rond. Door het vee, dat de troepen als levende proviand meevoerden, verspreidde de ziekte zich andermaal over heel Europa. In 1744⁴ bereikte de runderpest wederom de Nederlanden⁵. Pas in 1765 leek de ziekte ten tweeden male te zijn bedwongen, om al in 1768 opnieuw de kop op te steken. Deze derde golf woedde achttien jaar lang, tot 1786. In 1798 brak tenslotte de vierde golf uit⁶.

Symptomen

De runderpest is een virusziekte, en kent in zijn klassieke vorm vier fasen. Zij begint met een incubatieperiode waaraan geen externe symptomen verbonden zijn. Besmet vee kon in deze periode ongemerkt zorgen voor een brede verspreiding van het virus onder het overige hoornvee. Vervolgens begint de volgende fase, waarin de ziekte zich uiterlijk manifesteert. Het geïnfecteerde dier vertoont een snel verergerende, algemene malaise, wordt koortsig en stopt na verloop van tijd met eten.

In de derde fase houden ziekte en koorts aan en het dier wordt daarenboven getroffen door pijnlijke ontstekingen aan de slijmvliezen⁷. De zweren in de bek, magen en darmen⁸ maken de opname en verwerking van voedsel al snel te pijnlijk, waardoor een snelle verdere verzwakking volgt. Afscheiding loopt uit de bek en de neus, en zelfs uit de ogen, en bevordert zo de besmetting van andere runderen. In de laatste, dodelijke, fase slaat de ziekte verder op het maagdarmstelsel en zorgt voor kolieken en ernstige uitdroging tengevolge van aanhoudende diarree⁹. Ook in deze dunne mest is het pestvirus actief en besmettelijk. Het is geen toeval dat juist in het najaar de sterfte vele malen hoger was dan in het voorjaar en de zomer. Het vee werd dan op stal gezet, waardoor het contact tussen de dieren sterk werd geïntensiveerd¹⁰. Etend uit troggen en drinkend uit kuipen waarin

de zieke dieren hun slijm achter hadden gelaten, en staand op stro waarin de besmette mest zich ophoopte was het voor een gestald rund bijna onmogelijk om de pest níet op te doen.

Verspreiding

De overheid was ten zeerste geïnteresseerd om meer over de ziekte en haar verspreiding te weten te komen, om zo een geneesmiddel mogelijk dichterbij te kunnen brengen. Tijdens de uitbraak van 1768-1769 werd daarom voor het eerst systematisch geïnventariseerd hoe de ziekte zich openbaarde en verspreidde¹¹. Zo kennen we ook de gevolgen van de pest in Ruurlo in 1768. Op 2 juli van dat jaar berichtte de 'richter' C.J.L. Nies, dat de gevreesde run-

derpest Ruurlo had bereikt, en nog wel midden in het dorp had toegeslagen. Ten huize van Gerrit Jan Esselenbroeck was één koe aan de ziekte gestorven, terwijl een ander ziek was. Nadat de runderen eerst opgehouden waren met melk geven waren de pestsymptomen aan het licht gekomen. Ook de tweede koe van Gerrit Jan zou spoedig sterven, en vanuit de stal van Esselenbroeck verspreidde de epidemie zich razendsnel over heel Ruurlo. Voor augustus ten einde was had Ruurlo 117 dode runderen te betreuren, terwijl het einde nog lang niet in zicht was. De meeste getroffen waren boeren, maar ook de Van Heeckerens op 'het huijs Roderlo' verloren drie koeien, terwijl dominee Aberson er zelfs vier moest begraven¹².

Medicijnen

Bij het constateren van de ziekte in de stal stelde de boer natuurlijk alles in het werk om zoveel mogelijk zieke beesten te genezen. Professioneel opgeleide veeartsen kon hij daarvoor niet te hulp roepen; die waren er eenvoudigweg nog niet¹³. De veehouder was voor actie bij het bestrijden van de pest dus in eerste instantie aangewezen op zichzelf. Daarnaast overlegde hij uiteraard

met zijn bureu en dorpsgenoten om ervaringen uit te wisselen.

Deels wellicht tegen beter weten in probeerde men gezamenlijk om proefondervindelijk tot resultaten te komen, en zo de pest een halt toe te roepen. De 'medicijnen' die men binnen deze volksgeneeskunde ontwikkelde en op de dieren uitprobeerde bestonden in het algemeen uit vieze drankjes, waarin dikwijls de meest onwaarschijnlijke ingrediënten waren ver-

werkt. Verschillende recepten zijn overgeleverd, waaronder een drankje van een mengsel van drie eieren met hun schaal, een handvol roet en een flinke scheut raapolie.

Het werd als zeer opmerkelijk ervaren dat te midden van het kreunend loeien van de, met stallenvol tegelijk, pijnlijk stervende koeien en ossen, de paarden geheel en al ongedeerd konden blijven. Niet geheel onlogisch zocht men dus naar een manier om de gebleken immuniteit van de paarden over te brengen op het rundvee. Plaatselijk zette men de koeien daarom om en om tussen de paarden. Elders verzamelde men de paardenmest en strooide deze kwistig op het stro waarop de koeien stonden. Ook droegen de boeren hun stoelen van de keuken naar de deel om daar met alle mannen in het huishouden een aantal pijpen te roken, in de hoop met tabaksrook de besmette lucht te zuiveren. Tenslotte werden de (schijnbaar) gezonde dieren ook wel haastig uit de besmette stal verwijderd en elders ondergebracht. Met deze laatste methode werd af en toe wel succes geboekt; het moge duidelijk zijn dat de besmetting zich op deze wijze des te sneller kon verspreiden.

Overheidsmaatregelen

De overheid stond tegenover de runderpest even machteloos als tegenover epidemieën onder de bevolking zelf. Verschillende maatregelen werden afgekondigd, alle gericht op het tegengaan van het verspreiden van de besmetting.

Allereerst werd daarbij gedacht aan het stoppen van de veetoevoer naar de Republiek. Op 29 december 1766 vaardigden de Staten-Generaal der Verenigde Nederlanden een plakkaat uit waarin ze een algemeen importverbod instelden voor alle provincies, tot 1 april 1767. Ieder ingevoerd rund waar men beslag op zou kunnen leggen zou ten behoeve van de armen worden geslacht, degene die het dier had ingevoerd zou daarnaast een boete van tweeduizend guldens verbeuren. De moti-

vatie voor deze vergaande maatregel was duidelijk:

‘... het soude kunnen koomen t gebeuren dat door den invoer van besmet rundvee van buiten uit landen alwaar die siekte nog aanhoud of opnieuw is ontstoken door eenige baatzoekende menschen de voorsz besmettelykheid in deese landen opnieuw wierd overgebracht.’¹⁴

Dit diende koste wat kost te worden voorkomen; wie de tweeduizend guldens niet kon betalen werd gestraft met geseling in het openbaar, gevolgd door eeuwige verbanning. Er werden ook plakkatens uitgevaardigd die de handel in huiden en vlees, alsook het vervoer van mest aan banden legden, nadat men had ontdekt dat de besmetting zich ook via deze verspreiden kon.

Toch kon hiermee een nieuwe uitbraak niet worden voorkomen. Want door de nood gedwongen moesten de boeren toch regelmatig de verboden overtreden. Ze waren voor het dagelijks brood nu eenmaal sterk afhankelijk van hun vee, onder andere door de verkoop van melk, kaas en boter. Ook probeerde men dikwijls om ziek vee snel te slachten om het vlees nog te kunnen verkopen.

Handhaving

Het afkondigen van maatregelen was één, het handhaven ervan een tweede. Het overheidsapparaat was immers maar gering van omvang. Een schout of richter had doorgaans slechts één of hooguit een paar ondergeschikten om hem te ondersteunen bij de wetshandhaving. In Ruurlo was het niet anders gesteld dan elders: allereerst was er het dorp zelf, waarbinnen de meeste huishoudens wel over stalruimte met één of meer koeien beschikten. Rondom de kern lagen vervolgens de boerderijen, verspreid over honderden hectaren agrarisch gebied en door vele met dicht geboomte beschutte wegen, weggetjes en paadjes met elkaar verbonden. Het was volstrekt onmogelijk om onder die omstandigheden alle beweging van vee, vlees, huiden en mest adequaat te controleren¹⁵. Toch liet

men het er gezien de rampzalige effecten van de runderpest niet bij zitten, en er werd met man en macht geprobeerd de plakkaaten te doen naleven. Velen konden echter straffeloos met hun rundvee aan de wandel gaan.

Bidstonden

Buiten de handhaving stonden de Staten van Gelderland nog een ander middel ter beschikking om de pest te bestrijden: het gebed. De scheiding tussen kerk en staat was immers nog niet aangebracht. Vanuit de gedachte dat het zondige leven van de mens God had bewogen om hem met de

veepest te bezoeken, werd door de Staten opgeroepen tot een algemene boetedoening en bekering. Een plakkaat van de Landdag van 10 november 1769 droeg alle predikanten van de Nederduits Gereformeerde en Waalse gemeentes op om maandelijks bidstonden te houden. Dit plakkaat zou pas in november 1772, drie volle jaren en zesendertig bidstonden later, worden herroepen¹⁶.

Tenslotte volgt hieronder een lijst met getroffen boeren en burgers onder Ruurlo, die in het Archief van het Hof van Gelre wordt bewaard. Hierin is de veesterfte gedurende juli en augustus 1768 opgetekend.

Lyste van de runderbeesten welke in den Rigterampte Ruurlo in de maanden Julij en Augusti des jaers 1768 aen de grasserende siekte zyn gestorven en daer van weder gebeterd

	Dood	Gebeterd
+ Garrit Jan Esselenbroek	2	
+ Willem ter Vrugt	3	1
+ Garrit Jan Capel	4	
+ Rutger Anslag	2	
+ Jan aen den Paalder Hof	2	
+ Ontfanger Aberson	3	1
+ De Braker	1	2
+ Kerkmeester Aberson	5	1
+ Predicant Aberson	4	
+ Weduwe van Hendrik ter Haar	2	
+ Willem Strickers	2	
Garrit Cremer	3	1
+ Wolter Smeenck	5	1
+ De wed aen den Wissinck Pas	5	1
+ Klein Nyenhuijs	3	2
+ Jan ter Huurne	9	
+ Jan Garvelink	1	
+ de righter Nies	2	
+ Garrit Schutteman	1	1
+ Jan Willem Halfman	3	
+ Groot Nijenhuijs	5	
+ Teunis Smeenck	8	1
+ Arfman	5	
+ Garrit Spickers	2	
+ Garrit Tolcamp		1
+ Aeltjen weduwe van Jan Wessels	1	
+ Abraham Estinck	2	
+ Jan Dorminck	2	1
Derck op den Stricker	6	

+ Willem Nagtegaal	2	
Het Huijs te Roderlo	3	
+ Binneman	9	3
Sweer ter vrugt	3	
+ Willem Wormgoor	3	
Anthonij Dockhoren	2	
Jan ter Spencke	1	
Garrit Bilderbeeck	1	
Barteld Elsmen	1	
+ Hendrik Camperman	1	
+ Garrit Obbinck		1
Jan Grobben		
Jan ter Haar	1	
Dries te Winckel		
Hiddinck		
Totaal	117	17
Actum Ruurlo den 31 augusti 1768		
Daer geen kruisjes voor staen is het nog niet ten eijnde		
C.J.L. Nies, rechter ¹⁷		

¹ Mark Slinkman is burgemeester van Rijnwaarden en oud-griffier van Berkeland. Zijn belangstelling voor de geschiedenis van Ruurlo komt voort uit het feit dat zijn grootmoeder een Livestroom was, uit de Puttense tak van het oud-Reurlese geslacht Lievestro

² Brusse, P., Overleven door ondernemen, de agrarische geschiedenis van de Over-Betuwe (1650-1850), Vereniging Gelre, Arnhem, 1999, blz. 294

³ Bieleman, J., Geschiedenis van de landbouw in Nederland 1500-1950, Wageningen, 1992, blz. 164

⁴ Smetius meldt in 1746 dat de ziekte reeds vanaf 1743 in het Nijmeegse weer huis had gehouden *tot bederf van ontelbaare ingezetenen*.

⁵ Faber, J.A., Cattle-plague in the Netherlands during the eighteenth century, in Mededelingen van de landbouwhogeschool te Wageningen deel 62 [11], 1962, blz. 1

⁶ Bieleman, blz. 164

⁷ Dossiers Diergezondheid, Runderpest, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

(http://www9.minlnv.nl/servlet/page?_pageid=447@_dad=portal30&_schema=POR T...)

⁸ Bieleman, blz. 162

⁹ Dossiers Diergezondheid, Runderpest, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

¹⁰ Faber, blz. 3

¹¹ Gemeente Archief Nijmegen, Oud Archief Polderdistrict tussen Maas en Waal (1740-1944), inv. nr. 3871

¹² Gelders Archief, Archief Hof van Gelre en Zutphen, inv. nr. 0124-2574

¹³ Faber. De eerste opleiding Veeartsenij startte in Utrecht in 1821

¹⁴ origineel plakkaat aanwezig in dossier GA, 0193-209

¹⁵ Franken, dr. M.A.M., Dienaar van Oranje, Andries Schimmelpenninck van der Oije (1705-1776), Walburg Pers, Zutphen, 2002, blz. 251

¹⁶ Franken, blz. 252

¹⁷ Gelders Archief, Archief Hof van Gelre en Zutphen, inv. nr. 0124-2574

Jonker Joost in Zutphen

Er bestaat een nauwe band tussen de stad Zutphen en Jonker Joost van Heeckeren (1546-1619). Vragen zijn er genoeg. Zou Joost in Zutphen zijn geboren? Ging hij er naar school? Waar woonde hij? Moest hij vluchten voor de Spanjaarden tijdens het bloedbad van Zutphen (1572) in de Tachtigjarige Oorlog? Hoe lang zat hij eigenlijk als schepen in het stadsbestuur? Verslag van een bezoek aan het Regionaal Archief Zutphen.

Arjen van Gijssel

Zowel de grootouders van vaders (Van Heeckeren) als moeders kant (Hackfort) waren voorname families in Zutphen, eigenaren van verschillende huizen. Volgens de gewoontes van die tijd leefde de adel 's zomers op de verblijven buiten de stad en 's winters in de stad. Dit gegeven is wel misschien wel bepalend geweest voor de 'eenvoudige' stadsarchitectuur in Zutphen. Als je in het achterland huizen moest onderhouden, dan was je stadswoning meestal relatief sober.

Berend van Hackfort, stadhouder van Zutphen en grootvader van Joost, had

desalniettemin de nodige voorname panden in Zutphen in bezit, waaronder in de Laarpoort en de Beukerstraat. De ouders van Joosts vader Evert, Jacob van Heeckeren en Aleid van Keppel, bezaten een 'Hof van Heeckeren' in de hoek van de Kuiperstraat, Waterstraat en Bakkerstraat, vlakbij de St Walburgis. Joosts moeder Agnes verwerft dit complex in 1561 van haar schoonmoeder Aleid van Keppel. Aleids man Jacob van Heeckeren is dan al decennia lang dood (1508) en ook Agnes' eigen eega Evert is dan overleden (1561).

Zutphen in 1565, naar een kaart van Jacob van Deventer. In de cirkel naast de Walburgkerk de hoek van Waterstraat, Kuiperstraat en Bakkerstraat

Vader en moeder Agnes en Evert van Heeckeren bezaten zelf sinds 1547 ook al een huis in de Kuiperstraat, dat grenst aan het eerdergenoemde complex. Jonker Joost is geboren in 1546, dus áls hij in Zutphen

is geboren, dan moet dat zijn geweest in dit 'Hof van Heeckeren' van zijn grootmoeder Aleid van Keppel. Doopregisters van Zutphen (of Ruurlo) zijn echter helaas uit deze tijd niet overgeleverd.

De volgende bedrijven en instellingen hebben door hun financiële bijdrage het mogelijk gemaakt dat wij ons kwartaalblad “Onder d’n Kroezeboom” kunnen realiseren. Wij zijn hen daarvoor zeer erkentelijk.

Bestuur Old Reurle.

Albert Bakker Video

www.abvideo.nl

Action Hairline Kapper

0573 -453983

Houtzagerij Agneta

www.vaags.nl

www.vriendenvanagneta.nl

ALEX Schoenmode

www.alexshoenmode.nl

Altena Installatiebedrijf

www.altena-ruurlo.nl

Apotheek ‘t Rikkelder

www.apotheekhetrikkelder.nl

Arbor Markelo

www.arborboom.nl

Arink Architectenbureau

0573 – 452823

Assink Hout Rietmolen

0545 – 221300

e-info@assinkhout.nl

BVipM

JAN en Jenneke Roekevisch

www.bvipm.nl

**Borchvast BV Rentmeesters
Deventer**

www.borchvast.nl

Bronckhorst High - Tec

www.bronckhorst.com

CTB Automatisering

0573 – 459409

www.ctbautomatisering.nl

Decocom Computers

Internetservice

0573– 454381

www.decocom.nl

ECB Bouwcenter

www.bouwcenter-ecb.nl

ETOS

0573 – 451376

Eijgenhuijsen BV

www.eijgenhuijsen.com

Focus Fashion Kleding

0573 – 453186

Groot Jebbink

Bloemen en Planten

0573 – 451407

Hamergroep Bouwbedrijf

www.hamergroep.nl

Autobedrijf Harry Arendsen

www.harriearendsen.nl

de Heikamp

Pannenkoekboerderij

www.heikamp.nl

Marinus J. Hesselink b.v.

Zutphen

www.hesselink.nl

HL Grafisch

0573 - 454237

Hotel de Tuinkamer

0573 – 452147

'n Ibink

Boter en Kaasboerderij

www.nibink.nl

De Keizerskroon

Cafe / Restaurant

0573 – 451416

Klein Kranenbarg

Bouwbedrijf

0573 – 452014

Kuenen Keurslager

0573 – 451337

KWS Infra bv

www.kws.nl

Restaurant de Luifel

www.deluifel.nl

Lievestro Software BV

0573 – 438444

Chinees Restaurant Lotus

0573 – 453608

Gebr. Lusink

Aannemingsbedrijf

www.gebrlusink.nl

Wim Masman Haarmode

0573 – 451465

Morsinkhof Lingerie

0573 – 453070

De Noaber

Restaurant / Eetcafe

0573 – 451532

Martijn Nijenhuis

Verbouw en Onderhoud

0573 – 491456

Bakkerij Oude Wesselink

www.bakkerijoudewesselink.nl

Ap van Oorspronk

0573 – 451824

Peters Bestratingen

0573 – 452560

Plusmarkt Kogelman

0573 – 453552

Rabobank Graafschap-Noord

0575 – 439805

Ruesink Autobedrijf

www.ruesink.nl

Salemink Media BV

Zonnenberg

0573 -452020

Schot - Ruurlo BV

Houtwal 2

7261 SR Ruurlo

0573 -451695

SNS Regio Bank

Adm.en Adviesburo Schroer

0573 – 451485

Supercoop Supermarkt

www.supercoop.nl

Ribbers Bouwbedrijf

0573 – 451270

Smeelen Schildersbedrijf

0573 - 451425

Goossens Tweewielers

Korenbree 24

7271 LH Borculo

0545-271392

borculo@goossensraceshops.nl

Uitvaartverzorging

Heijting & De Vet

Groenloseweg 43

7261 RM Ruurlo

tel /fax:0573-491850 / 491851

www.heijtingendevet.nl

Spannevogel Woninginrichting

www.spannevogel.nl

Star Doolhof

www.doolhofruurlo.nl

Stegeman Installatiebedrijf

www.stegemanruurlo.nl

SVEN Voor Ogen

www.svenvoorogen.nl

Camping Tamaring

www.camping-tamaring.nl

Tapperij Cafe / Restaurant

0573 – 452148

Tap, Tromp en van Hoff

Notarissen Lochem

www.tthnotarissen.nl

Thoma Makelaars

www.thoma.nl

Toon van Zadelhoff

Fysiotherapie

0573 – 452076

Weevers Drukkerij

Vorden

www.weevers.nl

Welkoop Ruurlo

www.welkoop.nl

Wensink

Landbouwmechanisatie

www.wensink-ruurlo.nl

Wesselink Makelaars

0573 - 454027

Herman Westerveld

Groente en Fruit

Elke vrijdag op de markt te
Ruurlo

Anny Cactus Oase

www.catusoase.nl

Univé Oost

www.unive.nl

Stukadoorsbedrijf Hummelink

Ventersteeg 3

7261 RP Ruurlo

0573 – 451704

Het Reklamehuis

Nijverheidsstraat 3

7261 AK Ruurlo

www.hetrekamehuis.nl

De Kuiperstraat (van ‘Cupeken’ straat, genoemd naar een Zutphense familie) en Waterstraat (het ‘water’ van de nabije IJssel), in hartje Zutphen, vormen in die tijd een echte elitebuurt. In de Kuiperstraat wonen hoge geestelijken (van de nabije St. Walburgiskerk), bestuurders en ambtenaren. Het zijn de belangrijke families van de stad, zoals de familie Bentinck, Goltstein, Weijdeman, Van Till. De straten liggen in het oudste gedeelte van Zutphen, ten westen van de St Walburgiskerk en het ‘s Gravenhof. De Waterstraat loopt in de 16^e eeuw direct langs de stadsmuur.

Jeugd en onderwijs

Zonder zekerheid over de plaats van Joosts geboorte is het wel waarschijnlijk dat hij zijn jeugd (deels) in Zutphen heeft doorgebracht. Zijn eigen vader Evert was nog onmondig kind toen die in 1508 kasteelheer van Ruurlo werd. Vermoedelijk heeft moeder Aleid haar zoon Evert in haar Hof van Heeckeren opgevoed en opleiding verschaft in Zutphen. Diens oom Dirk van

Keppel nam de Ruurlose zaken waar.

Waarom zou een niet-hertrouwde weduwe met kind het hele jaar naar het kleine dorp Ruurlo zijn getrokken?

Ik denk dat Joost in navolging van zijn vader vervolgens een zelfde soort jeugd in Zutphen heeft gehad. Een dorpschool in Ruurlo bestond er in Joosts tijd immers nog niet. Een andere Latijnse school in de buurt stond in Lochem, maar met het huizenbezit van zijn ouders in Zutphen valt die school eigenlijk af als locatie waar Joost onderwijs heeft genoten. Vanaf 1546, het jaar van Joosts geboorte, bestaan er in Zutphen al twee Latijnse scholen, waarvan één vlakbij, aan het Kerkhof, naast de St. Walburgiskerk. Helaas is er geen schoolarchief uit die tijd overgeleverd; een leerlingenlijst komt pas vanaf 1674 voor. Mogelijk was ene Johannes Caesarius in Joosts schooljaren al rector van de Latijnse school. Diens zoon Matthias Caesarius zal in ieder geval in 1617 op voorspraak van Jonker Joost de vijfde gereformeerde predikant van Ruurlo worden.

Detail van een kaart van Zutphen van Van Geelkerken (1639), waarop het vermoedelijke Hof van Heeckeren, met tuin. Rechts de Kuiperstraat en links de Bakkerstraat. De huizen onderin de cirkel liggen aan de Waterstraat

Joosts Hof van Heeckeren

In de archieven komen Zutphen en Joost voor het eerst concreet samen in 1565. In dat jaar draagt moeder Agnes het al genoemde belangrijkste familiebezit Hof van Heeckeren aan hem over. Joost is dan negentien jaar en de jongste zoon in het gezin Van Heeckeren. Zijn vader Evert, heer van Ruurlo, is drie jaar daarvoor overleden. Evert is nog vlak voor zijn dood

opgeklommen tot stadhouder van de lenen van Zutphen en Gelre (1561).

Eén van de huizen in de ‘Hof van Heeckeren’, met uitgang naar de Kuiperstraat, heet ‘De Esselinck’. Van dit huis is verder weinig bekend. Vermoedelijk is het genoemd naar een oude Zutphense familie met die naam. Frederick van Bronkhorst is eind 15e eeuw de eigenaar.

Deze ‘oude’ Hof van Heeckeren uit de

zestiende eeuw is precies te situeren op basis van het Historisch Kadaster (een wat misleidende term die alleen bij het Archief bekend is; het betreft een lijst van de bewonersgeschiedenis van historische panden in Zutphen op basis van diverse bronnen).

Het valt vrijwel exact samen met het huidige Wöhrmannhofje. Dat hofje is genoemd naar de gelijknamige drukkerij die sinds 1856 enkele panden in het Waterkwartier bezat en in 1979 verhuisde naar industrieterrein de Mars.

Wöhrmannhof, anno 2009: volgens dit artikel eigenlijk het oude Hof van Heeckeren of 'Jonker Joosthof', achterzijde huizen Waterstraat (links) en Bakkerstraat (rechts)

Het hofje, dat sinds 1983 bestaat uit een mengeling van oude huizen en nieuwbouw, had met historisch besef ook het 'Jonker Joosthofje' genoemd kunnen worden! Joost heeft de 'Hof van Heeckeren' vanaf 1565 immers tot zijn dood (1619) in bezit. Het is meer dan een halve eeuw zijn eigendom geweest.

Ook tegenwoordig heeft Zutphen nog een 'Hof van Heeckeren'. Maar dat is heden ten dage het complex Kuiperstraat 9-13 dat ligt tegenover de oude Hof, aan de overkant van de straat richting de St Walburgiskerk. Dit 'nieuwere' complex staat er sinds de tweede helft van de zeventiende eeuw, eveneens onder invloed van de familie Van Heeckeren.

De 'andere' Hof van Heeckeren anno 2009, Kuiperstraat 9-13

Broer Jacob van Heeckeren krijgt met ingang van 1577 ook een woonhuis in de Waterstraat, met Joost als (zij- en achter)buurman. Zijn woonhuis is qua oppervlak veel bescheidener dan het complex

van Joost. Bekend is dat Jacob juist in deze periode flink heeft geïnvesteerd in 'zijn' kasteel Roderlo. Zo dateert de grote toren van het kasteel Ruurlo uit 1572. Jacob lijkt

zijn vermogen dus in Ruurlo en niet in Zutphen te hebben belegd.

Jacob en Joost in roerig Zutphen

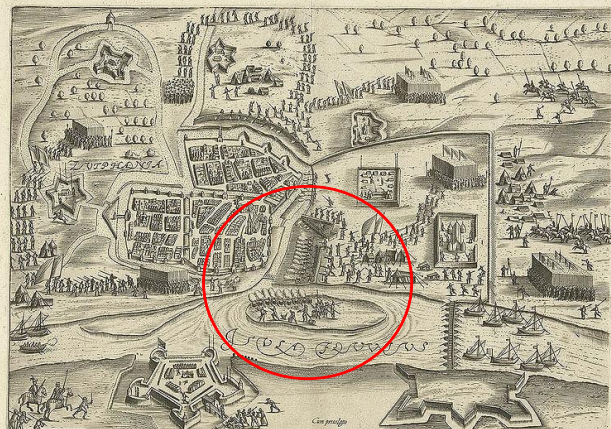
In 1566 dienen tweehonderd edelen een smeekschrift in bij landvoogdes Margaretha van Parma in Brussel. Ze willen verzachting van de geloofsrepressie en belastingdruk, uitgeoefend door het streng katholieke gezag van een bijna failliete Philips II. Eén van de ondertekenaars is Jacob van Heeckeren. Maar de edelen worden als ‘geuzen’ (Frans voor: ‘bedelaars’) afgewimpeld. In 1566 volgt de beeldenstorm (overigens niet in Zutphen) en in 1568 barst de oorlog uit.

Jacob, Joosts oudere broer, volgt zijn vader Evert in 1562 op als kasteelheer van Ruurlo. Net als hem gaat hij een belangrijke rol vervullen in de Zutphense en landelijke diplomatie. Joost lijkt het rustiger aan te doen. Hij is heer van Diepenbroeck, naast de Cloese (Lochem). Op de plek staat nu

nog een eenvoudig, modern ‘huis Diepenbroeck’.

Joosts naam komt in het stadsbestuur en de provinciale politiek nog niet voor. Philips stuurt hertog Alva naar de Nederlanden. Die brengt een aantal van de edelen van het smeekschrift voor de Bloedraad; ze worden terechtgesteld via onthoofding. Jacob ontspringt de dans. Hij wordt in 1574 wel genoemd als iemand die door de opvolger van Alva, Requesens, wordt uitgesloten van het ‘generaal pardon’. Daarna wordt zijn huis in de Waterstraat verbeurd verklaard. Jacob speelt verder een voornaam rol in de Opstand. Hij wordt in de archieven genoemd als iemand die de stad Zutphen laat aansluiten bij de Pacificatie van Gent (1576), het bondgenootschap van de Staten Generaal met de opstandige gewesten Holland en Zeeland tegen de Spaanse overheersers. In 1579 sluit Zutphen zich aan bij de Unie van Utrecht, opnieuw op instigatie van Jacob.

Beleg van Zutphen tijdens Tachtigjarige Oorlog, 1591, Bartholomeus Dolendo. Het Waterkwartier ligt behoorlijk in de vuurlinie!

Joost trouwt in 1571 met Agnes van Haeften, zijn eerste vrouw. Hij is dan 26 jaar. Ze wonen in Zutphen. In november van 1572 wordt de stad Zutphen op bloedige wijze ingenomen door de Spanjaarden onder leiding van Don Frederik, zoon van Alva. Het verhaal gaat dat Don Frederik op wrede wijze Zutphense burgers heeft gedood. Kennelijk ontspringen Jacob en Joost de dans. Hoe is onbekend, maar met verschillende huizen en de nodige financië-

le middelen is vluchten iets makkelijker. Het blijft in Zutphen vervolgens stuivertje wisselen tussen Spaans en Staats bewind.

Joosts rol in de politiek

In 1580, na Jacobs dood, wordt Joost kasteelheer van Ruurlo. Hoogstwaarschijnlijk blijft hij pendelen tussen Zutphen en het achterland. Van 1582 tot 1583 zit hij even als schepen (soort wethouder) in de raad van Zutphen. Zutphen heeft onder het Gel-

ders stadhouderschap van Jan van Nassau (broer van Willem van Oranje) en de hervormingsgezinde burgemeester Van der Capelle weer eens de kant van de opstandelingen gekozen. Uit protest of angst vluchten vervolgens enkele schepenen, deels omdat ze katholiek zijn. Joost is dan één van de personen die de lege plekken in het college mag opvullen. Hij staat kennelijk bekend als hervormingsgezind. Maar in september van 1583 nemen de Spanjaarden alweer Zutphen in.

Joost, die dus partij heeft gekozen voor de Staatsen, kan geen schepen blijven. Overigens gold het ambt van schepen ook steeds voor de duur van een jaar, met de mogelijkheid tot herverkiezing. De verkiezing vond steeds plaats op de katholieke feestdag Sint Petrus Heilige Stoel, 22 februari. Op die dag werd in een geheime raadszitting het nieuwe college via onderlinge stemming verkozen. De verkiezing werd met een copieuze maaltijd gevierd. In de stad was er feest. In en rond de kerk worden in die tijd de eerste abele (wereldlijke) spelen opgevoerd. De zestiende eeuw is nog een religieuze maatschappij, maar de wereldlijke invloeden beginnen op te komen.

Vanaf 1583 zwijgen De Zutphense stadsarchieven over Joost als stadsbestuurder. In het biografisch woordenboek wordt wel opgemerkt dat hij sinds 1575 in het ridderschap van het Graafschap Zutphen verschijnt (voorloper van het huidige provinciaal bestuur). Hij zou op een bepaald moment tegen betaling bescherming van de Spaanse vijand genieten (een zogenoemde 'sauvegarde', ook voor Ruurlo) en moet daarvoor in 1597 het ridderschap voor een jaar verlaten. Datzelfde gebeurt tussen 1605 tot 1607, maar verder blijft hij in het ridderschap tot zijn dood.

In het historisch kadaster duikt Jonker Joost nog op als verkopende partij van een aantal 'huisplaatsen' van zijn complex 'Hof van Heeckeren', in de Kuiperstraat en Bakkerstraat. Dat doet hij respectievelijk in de jaren 1577, in 1600 en in 1611. In het eerstgenoemde jaar met Agnes van

Haeften, zijn eerste vrouw en in de laatste jaren met zijn derde vrouw, Henrica van Bevervoorde aan zijn zijde. Henrica ligt begraven in de Dorpskerk van Ruurlo. Zijn tweede vrouw, Jasperina van Raesfelt, met wie hij in 1584 trouwt, komt in de stukken niet voor.

Tenslotte

In 1621 wordt het complex Hof van Heeckeren aangeduid als van 'wijlen' Joost van Heeckeren. Zijn dochter Agnes en haar man Wigboldt de Rode van Heeckeren nemen het uiteindelijk over. Agnes is na Joosts overlijden in 1619 kasteelvrouwe van Ruurlo geworden.

Van Jonker Joost resteerde tot voor kort alleen nog een vage herinnering. Gelukkig is hij met het Jonker Joostproject, via een website

(www.joostvanheeckeren.weebly.com), een erfgoedproject (2009, iedere drie jaar te herhalen), een fiets/wandelpad in en rond Ruurlo, een vermelding in de canon van Ruurlo en in een stripverhaal helemaal tot leven gebracht, wat evenzeer de aanleiding vormde tot dit artikel.

Bronnen

Regionaal Archief Zutphen:

Historisch Kadaster, band IV (vraag zaalmedewerker)

Boiten, ds H., inleiding bij de transcripties van de notulen van de Classis en het Memoriën en Resolutiën boek (vraag zaalmedewerker)

Lensen, L., Middeleeuws bestuur in Zutphen

Inventaris archief Stedelijk Gymnasium Hiddink, H.J., De Nettelhorst, geschiedenis van het kasteel en de marke Nettelhorst-Langen

Internet:

P.C. Molhuysen en P.J. Blok, Nieuw Nederlandsch biografisch woordenboek, blz 717 e.v.

www.kloek-genealogie.nl/Roderlo.htm

Een Achterhoeks deltawerk; de afwatering van het Ruurlose Broek (1)

De Achterhoek was vroeger een natte zandbak. Onvoldoende capaciteit, verzanding en slecht onderhoud van de globaal van zuidoost naar noordwest lopende riviertjes en beken zorgden ervoor dat in natte jaargetijden bijna tweevijfde van de streek blank stond. De grootste plas vormde zich in het laaggelegen Ruurlose broek. Begin 19^e eeuw ontwikkelde de dichters-landheer A.C.W. Staring al een 'deltaplan' voor de ontwatering van dit gebied.

Bert Scova Righini

Het in het Ruurlose broek verzamelde water in veen en heide fungeerde als het ware als een stop op de verdere waterafvoer, vooral via de Ruurlose en Vordense beek (nu Baakse beek) naar de IJssel. Die mening was de dichters-landheer A.C.W. Staring tenminste toegedaan. Zijn hele leven trok hij ten strijde tegen de oorzaken van de wateroverlast in de Achterhoek, die volgens hem vooral te wijten waren aan het te lang en te hoog stuwen bij de watermolens aan de watergangen. Hij was de watermanager van de streek in zijn tijd, een nog nauwelijks belichte hoedanigheid van hem.

Om verlost te zijn van de wateroverlast in het zogenoemde Vlakke Midden van de Achterhoek ontwierp hij in 1817 voor het eerst een plan tot graven van een afleidingskanaal van het Ruurlose Broek. Hoe dit Achterhoekse deltawerk mislukte, kunt U lezen in dit deel van een hoofdstuk uit de in oktober 2009 verschenen nieuwe biografie van Staring, die zich baseert op een schat van nog niet eerder geraadpleegde bronnen.

Desolaat gebied

In 1802 was de Veengoot aangelegd van de Wildenborch naar de Berkel, maar de resultaten waren uitermate mager. Voor Staring vermoedelijk aanleiding om een meer structurele methode te ontwikkelen om de wateroverlast te lijf te gaan. Dat resulteerde in een grootser plan, namelijk

het graven van een groot kanaal vanaf het Ruurlose Broek naar de IJssel. Dit Ruurlose Broek vormde een groot moerassig gebied ten zuidoosten van Ruurlo. Net zo min als bij de aanleg van de Veengoot zal hij veel plezier beleven aan zijn inspanningen. Ook bij dit initiatief stuitte hij op onwil en conservatisme van de bevolking, vooral van de grotere landeigenaren. Misschien leverde het hem nog wel meer ergernis op; de aanleg van de Veengoot lukte uiteindelijk wel, zijn plan voor een kanaal in allerlei varianten niet.

Het Ruurlose Broek was bij de aanvang van Starings bemoeienis een kroondomein, in het bezit van Willem I. Ruim tien jaar later, in 1828 of 1829, besloot hij het Broek bij de op handen zijnde opheffing van de mark van Ruurlo, tezamen met de markengronden te laten verdelen onder particuliere eigenaren – uiteraard wel tegen betaling. Het was een gebied waar het water stagneerde dat van het Winterswijkse plateau afkwam; een van de desolaatste streken in de Achterhoek.

In december 1816 kreeg Staring van de secretaris J.W. Warin van de Raad en Rekenkamer der Domeinen 'De memorie nopens het Ruurlose Broek' toegezonden met het verzoek om commentaar. Wat voor trieste aanblik het gebied bood blijkt wel uit diens vermelding dat in de winter vrijwel alles blank stond, met op de laagste plekken ruim een meter water (drie tot vier voet, een voet is ongeveer 30 cm). 's Zo-

mers werd er rooibouw op de drassige grond gepleegd door het op grote schaal illegaal weiden van vee. Nog meer werd het gebied echter aangetast door het steken van schadden en het afplaggen.

Aan die situatie diende naar Warins mening gauw een einde te komen. Probleem was echter dat vele bewoners en boeren van omliggende dorpen en buurtschappen er niet duidelijk vastgelegde gebruiksrechten hadden, die bovendien sterk verschilden. Het benaderen en bij elkaar roepen van al deze mensen om gezamenlijk de teloorgang te keren was ondoenlijk. Als eerste gedachtespinsel stelde hij voor het gebied te verdelen tussen de dorpen en buurtschappen en ter ontlasting van het water een kanaal te graven tussen de Groenlose watermolen en de Berkel, nabij de uitmonding van de Meibeek in deze rivier.

Grote bedragen

Vermoedelijk niet erg onder de indruk van het schriftuur stelde Staring zelf een memorie op, 'Bedenkingen over het verbeteren van het Ruurlöse Broek in het Kwartier van Zutphen', die hij een half jaar later naar Warin zond. De nota was de eerste in een lange reeks van aan het papier toevertrouwde ideeën over de oplossing van de wateroverlast die door dit gebied in de hele Achterhoek werd veroorzaakt. Geschreven op persoonlijke titel of namens een grotere groep van landeigenaren, met dikwijls een iets ander accent en soms door omstandigheden niet verzonden. Hij liet zich in zijn eerste memorie vermoedelijk inspireren door een in de Engelse streek Chat-moss gegraven kanaal dat het tussen de steden Manchester en Warrington overtollige water afvoerde in de nabijgelegen rivier Irsley.

Het plan om de 2.000 morgen (ongeveer 1.700 hectare) van het Ruurlöse Broek geschikt te maken voor de landbouw, zo begon Staring zijn nota, was al eeuwenoud. Daarbij waren verschillende oplossingen de revue gepasseerd, waaronder de verwijdering van de molens op de Vordense Beek

of afwatering van het gebied via de Meibeek en Lebbinkbeek; allemaal zonder resultaat. Ondertussen bleef het gebied gebukt gaan onder een verpondingslast (grondbelasting) van 1.200 gulden, zonder dat er wat tegenover stond.

Geschillen over de bestuurlijke zeggingsmacht over het broek en vooral de hoge kosten waren de redenen dat de geopperde voorstellen geen werkelijkheid waren geworden. In het geval van de Vordense Beek waren de kosten evident: de eigenaren van de vier molens, die voor de bezitters ook een decoratieve functie vervulden – ze verschaften 'levendigheid aan de omtrek der buitenhuizen' – moesten worden afgekocht. Als complicerende factor gold bovendien dat de beek het grondgebied van veel eigenaren doorsneed.

Ook met de afleiding van het water uit het broek via de Mei- en de Lebbinkbeek naar de Berkel waren grote bedragen gemoeid. Op de laatste rivier belemmerden de stadsmolens van Lochem en Zutphen en de stuw bij de Velhorst de afvoer van het water al aanzienlijk. Kwam daar nog een enorme hoeveelheid extra water uit het broek via Mei- en Lebbinkbeek bij dan zou het riviertje helemaal verstopt raken, met als gevolg dat ook de twee stadsmolens uitgekocht dienden te worden. Dat zou een nog hoger bedrag vergen dan de vergoeding aan de moleneigenaren langs de Vordense Beek.

Altoos eene kleinigheid

Toch was er een oplossing. De bedenkers van vorige plannen waren teveel stil blijven staan bij de bestaande waterlopen. Ze hadden over het hoofd gezien dat het gebied op de rechteroever van de Vordense Beek zonder 'noemenswaardige ongelijkheid' door 'onverdeelde en woestliggende gemeenten' schuin afliep naar Berkel en IJssel, zodat 'het ligt zoude vallen, om met de schep een weinig slingering en uit dien hoofde snelvlietend kanaal van afwatering door derzelven te trekken'. In het door Staring bijgevoegde kaartje werd de loop van het kanaaltje, dat 18 (aan het begin) tot

24 voet (bij de uitmonding) breed en vierenhalf voet diep moest worden, schetsmatig aangegeven van het broek via de noordzijde van Ruurlo langs de windkorenmolens op de Wildenborch met de uitmonding in de IJssel ten zuiden van Zutphen als eindpunt.

De dichter-landheer A.C.W. Staring, die zich zo sterk maakte voor een betere waterafvoer in het Ruurlose Broek Hij werd in 1767 in Gendringen geboren en overleed in 1840 op de Wildenborch

Na ook nog wat mogelijke alternatieve toevoegingen op het tracé in de omgeving van Almen te hebben behandeld, kwam Staring op de kosten. Die bedroegen 30.000 gulden, ‘altoos eene kleinigheid’ afgezet tegen omzetting van heide en moeras in ‘schone graslanden’. Bovendien zou door de omzetting van het gebied in vruchtbare grond de verponding kunnen toenemen met zeshonderd pond, ‘zijnde reeds de rente van een derde deel der besteede dertig duizend gulden’. De resterende twintigduizend gulden kon gedekt worden door ‘op de geschikste plaatsen’ 500 morgen tegen veertig gulden per morgen te

verkopen aan de gerechtigden in de marken die het kanaaltje doorsneed.

Te allen tijde de realiteitszin bewaren lijkt niet altijd even makkelijk, ook bij Staring niet. Het voorgestelde bedrag per morgen was namelijk een wel erg schappelijk prijsje. Bij de verdeling van marken, die naar mag worden aangenomen geen al te hoge tariefstelling voor de eigen geërfdens hanteerden, werd doorgaans twee stuivers voor de slechtere woeste grond en drie stuivers voor de betere in rekening gebracht, omgerekend 60 gulden en 90 gulden per morgen. Daar komt nog bij dat Staring als grote gerechtigde in de marken van Barchem en Vorden, waar een groot deel van het kanaaltraject zou gaan lopen, een belangrijke potentiële kandidaat-koper was voor de uit te geven grond.

De grootste verrassing bewaarde Staring tot het laatst. Zonder enige nadere toelichting kwam hij met de opmerking dat het kanaal bij voorkeur nog een stuk verder moest worden doorgetrokken. Als het water 24 tot 30 voet breed werd gegraven (in plaats van de eerder voorgestelde 18 tot 24 voet), zo stelde hij, ‘dan maakt een enkel opslag op de kaart zichtbaar dat zulk een kanaal, het redmiddel van het kwartier van Zutphen, naar den kant van Siewient en Bredevoort zoude opleveren’. De laatste twee gebieden waren door ‘het onbedachtzaam plaatsen van watermolens’ in een ‘beklaaglijken staat van moeras gebracht’.

Al met al een plan waarmee niemand een ‘onvereenbaar belang’ had en derhalve met recht ‘een vorstelijk werk’. De koning zou bij het nageslacht ‘een ingezegend aandenken doen overblijven’. Spoed was evenwel geboden want er waren veel aangravingen in het gebied en in sommige marken bestonden plannen tot verdeling. Mocht dat doorgang vinden, dan gaf dit grote praktische problemen omdat veel grondeigenaren benaderd zouden moeten worden. Wat volgde was een langdurig en moeilijk te doorgronden steekspel tussen de diverse belanghebbende partijen bij het Ruurlose Broek. Wordt vervolgd.

Historische Vereniging Old Reurle :

opgericht 15 februari 1984

Voorzitter :	J.H. Holtslag, Stationsstraat 10c, 7261 AD Ruurlo Telefoon: 0573-453904 e-mail: jh.holtslag@hetnet.nl
Secretaris :	L.W. Besselink, Noorderweme 6, 7261 PX Ruurlo Telefoon: 0573-452376 e-mail: leobesselink@kpnplanet.nl
Penningmeester: Bankrekening:	J.H. Holtslag (zie boven) Rabo Achterhoek-Noord, Ruurlo, Rekeningnummer 3567.22.996 t.n.v. Historische Vereniging Old Reurle
Tweede voorzitter:	A.J. Kettelerij, Borculoseweg 62, 7261 BL Ruurlo Telefoon: 0573-452204 e-mail: kettelerijruurlo@hetnet.nl
Bestuursleden :	Mw. J. Schepers-Abbink, Stationsstraat 10 , 7261 AD Ruurlo Telefoon: 0573-452409 e-mail: arendjanschepers@hetnet.nl Mw. I. Hummelink-Klein Brinke, Strikkersteeg 11, 7261 RW Ruurlo Telefoon: 0573-453531 e-mail: b.hummelink@hetnet.nl J.W. Scholten, Haarskamp 64, 7261 ZD Ruurlo Telefoon : 0573-254931 e-mail: janwillem.scholten@hetnet.nl D. Chr. Weenk, Bekkenwal 2a, 7261 RG Ruurlo Telefoon: 0573-453774 e-mail: decewe@hetnet.nl
Organisatie jaarprogramma:	Mw. J. Schepers-Abbink., Mw. I. Hummelink-Klein Brinke
Cultuur-historie Berkelland :	J.W. Scholten
Archeologische Werkgroep Coördinator:	J.W. Bredewout, 't Rikkelder 38, 7261 BE Ruurlo Telefoon: 0573-450224 e-mail: j.w.bredewout@freeler.nl
Landbouwwerktuigen Coördinator	D.H. Klein Brinke, Kooiersdijk 2, 7261 RB Ruurlo Telefoon: 0573-452048 email: lireko@hetnet.nl
Redactie "Onder d'n Kroezeboom":	A.E. Banda, Dekkersweg 2, 7261 MC Ruurlo Telefoon: 0573-452212 e-mail: lou_banda@wanadoo.nl G.J. Glijnis, Willem Alexanderlaan 62, 7261 WJ Ruurlo Telefoon: 0573-453435 e-mail: gj.glijnis@12move.nl J. Oonk , Jutepad 6, 7021 NP Zelhem Telefoon: 0314-625316 e-mail: info@janoonk.nl
Verspreiding Kroezeboom:	mw. J. Schepers-Abbink
Internetsite :	www.oldreurle.nl
Contributie per seizoen :	€ 14,00 persoonlijk lid, € 21,00 voor echtparen Registratie bij Kamer van Koophandel te Arnhem, inschrijfnummer 40103401 Het kwartaalblad Onder d'n Kroezeboom is ingeschreven onder nummer ISSN 0929-919X